

Mobiludbygning bekymrer

► Stadig uvist om mobiltelefoner og antenner kan forårsage sygdom

Af Elisabet D. Hyttel

edh@hsfo.dk

HEDENSTED - Selvom vi har haft mobiltelefoner siden 1982, er der stadig ingen, der med sikkerhed kan sige, om de radiobølger, der kommer fra telefoner og antenner, er sundhedsskadelige.

Forskerne er uenige, og derfor er Rådet for Helbredssikker Telekommunikation, en uvildig sammenlutning af frivillige og eksperter, bekymret for den store udbygning af mobiltelefonnettet, som skal ske over de kommende år.

I øjeblikket er der ca. 17.700 mobilmaster og -sendere i Danmark, men om et par år vil det tal stige med mere end 27 pct., så der kommer næsten 5000 nye mobilantennener. Også i Hedensted Kommuner bliver der sat flere antenner op.

- Vi synes, det er et problem, at man ikke benytter sig af et forsigtighedsprincip, når man udvider mobilnettet. F.eks. ved at kigge på grænseværdierne for den stråling mobiltelefoner og antenner udsender. I Danmark er den grænseværdi

Mobiler og stråling

► **Når man taler** i mobiltelefon, transmitteres lyden ved hjælp af radiobølger - det der i daglig tale kaldes mobilstråling.

► **Radiobølger** udbreder sig på samme måde som bølger i vand. De er blot bølger i elektriske og magnetiske felter, der ikke kan opfattes af mennesker. Radiobølger udbreder sig fint gennem atmosfæren.

► **Radiobølger** kan bruges til transmission af lyd og billeder, der f.eks. optages af en mikrofon eller et kamera, og som efterfølgende omsættes til data.

► **Radiobølgers størrelse** kaldes feltstyrken. Et andet kendetegn ved en radiobølge er dens frekvens. Frekvensen fortæller, hvor mange gange radiobølgen svinger hvert sekund.

meget højere end i andre lande, siger Thomas Grønborg, der er talsmand for rådet.

På WHO's liste

I juni sidste år placerede Verdenssundhedsorganisationen WHO radiostråling

fra mobiltelefoner og master på en liste, der angiver, at der kan være en mulighed for, at strålerne er kræftfremkaldende.

WHO understreger dog, at der indtil videre ikke er påvist negative bivirkninger ved brug af mobiltelefon. Dog er der studier, der indikerer, at der kan være en sammenhæng mellem brugen af mobiltelefon og øget risiko for hjernekræft.

Men Thomas Grønborg fra Rådet for Helbredssikker Telekommunikation mener, at der er dokumentation nok til at blive bekymret.

- Der er hundredvis af undersøgelser, der viser, at der er en forøget risiko for sygdom og helbredsgener ved radiofrekvent stråling fra mobiltelefoner og trådløse apparater, siger Thomas Grønborg og henviser bl.a. til undersøgelser fra Rusland, Østrig og Sverige, der tilsyneladende viser en sammenhæng mellem brug af mobiltelefon og hjernekræft, søvnforstyrrelser og øgede stresshormoner i blodet.

Ikke belæg endnu

En af undersøgelserne viser angiveligt også, at børn er mere udsatte for stråling, når de bruger en mobiltelefon end voksne.

Men Kræftens Bekæmpelse mener ikke, at der er tilstrækkeligt videnskabeligt

Mobilråd fra Sundhedsstyrelsen

► **Brug håndfri** funktion med øreprop eller headset.

► **Brug mobiltelefonen** til korte samtaler.

► **Pres ikke** telefonen ind til øret.

► **Undersøg** mobiltelefonens strålingseffekt (SAR-værdi).

belæg for at konkludere, at der er en sammenhæng mellem de to ting.

- Vi har studier af personer, som har brugt mobiltelefon siden 1982, og vi må konstatere, at vi ikke kan påvise en sammenhæng mellem forekomsten af hjernekræft og brug af mobiltelefon, siger Jørgen H. Olsen, der er forskningschef i Kræftens Bekæmpelse.

Selv samme analyse er blevet kritiseret, og Jørgen H. Olsen understreger også, at man mest kender til korttidseffekten af mobiltelefoner, og at man på det nuværende grundlag ikke helt kan frikende mobiltelefoner.

- Derfor er vi nu i gang med et projekt, hvor vi skal følge 600.000 personer. Vi får adgang til deres data, så

▲ **Mobilantennener som denne i Hornsyld** har også tidligere været genstand for debat om sundhedsrisici. WHO medtager både radiofrekvent stålrig fra mobiltelefoner, master og trådløse apparater i deres vurdering, selvom forskerne er enige om, at eksponeringen til strålerne er betydelig højere fra selve telefonerne, end fra masterne.

FOTO: ELISABET D. HYTTEL

vi kan se, hvor meget der faktisk taler i telefon. På den måde kan vi se om den faktiske brug af telefonen påvirker kroppen, siger Jørgen H. Olsen og tilføjer, at der er fokus på telefonerne og ikke masterne, fordi det er telefonerne, der udsender den kraftigste stråling.

Fra WHO's side lægger man også op til, at der skal flere undersøgelser på bordet. En undersøgelse fra det Internationale Agentur for Kræftforskning har vist, at der kan være en øget risiko for at få hjernekræft, hvis man taler i mobiltelefon i mange timer, men undersøgelsen skal efterprøves.

Derfor opfordrer Rådet for Helbredssikker Telekommunikation til, at man tænker sig om.

- Vi skal ikke tilbage til stenalderen, men vi skal tænke os om. F.eks. ved ikke at sætte mobilmaster op på eller i nærheden af skoler, undgå at børn taler i mobiltelefoner og bruge ledninger eller telefonens håndsat, når vi skal tale, siger Thomas Grønborg.

På Sundhedsstyrelsens hjemmeside kan man finde præcis sådan en række gode råd om, hvordan man undgår at blive påvirket af radiostråling fra telefonerne.

Borgerhuset i Bjerre fylder 20 år

► Men bliver kun fejret hver fjerde år

Af Elisabet D. Hyttel

edh@hsfo.dk

BJERRE - Bjerre Borgerhus har virkelig noget af fejre i år. Borgerhuset fylder 20 år, og netop i år kan huset fejre sin fødselsdag.

Datoen for åbningen var nemlig den 29. februar 1992, og borgerhuset kan dermed holde fødselsdag på selve dagen i år.

- Vi har godt nok ikke tænkt os at holde noget på selve dagen, for der sker jo så meget andet her resten af året, fortæller formand for bestyrelsen Arne Ulriksen og bestyrelsesmedlem

Glenn Kamp, mens vi sætter os i det lokale, der tidligere rummede et lærerværelse.

Værdipapirer

Bjerre Borgerhus ligger på Holmen i Bjerre og var tidligere skole. Men som i mange andre små byer måtte skolen lukke, men i stedet for at sælge bygningen, gik Bjerre Borgerforening i spidsen for at få det omdannet til forsamlingshus.

Det gik politikerne i den daværende Juelsminde Kommune med til, og dermed fik Bjerre Borgerhus en aftale om at blive et tilskudsberettiget forsamlingshus. Byen skulle selv stå for en del af ombygningen. Til det formål solgte man værdibøger til 500 kr. pr. styk. I alt

blev der samlet 59.000 kr. ind. De følgende år blev pengene betalte tilbage, men mange donerede også pengene til borgerhuset. Siden har lokalarkivet og børnehaven Skovtrolden fået til huse i bygningen.

Aftalen med kommunen gik ud på, at bestyrelsen skulle stå for indvendig vedligehold, mens kommunen skulle stå for den ydre.

- Det har da givet os lidt udfordringer. I øjeblikket er vores varmeudgifter faktisk ved at overstige vores lejeindtægter, men det med at få efterisoleret huset, er kommunen ikke så meget for, siger Arne Ulriksen.

Alligevel er han og Glenn Kamp fra bestyrelsen optimistiske på husets vegne.

▲ **Arne Ulriksen (tv.) og Glenn Kamp** fra borgerhusets bestyrelse er glade for den ekstra pose penge fra den nedlagte gadelysforening, der gav penge til et nyt gulv og nye stole og borde til huset. Loaket, der i dag bliver brugt til fester, er skolens gamle gymnastiksal. FOTO: ELISABET D. HYTTEL

- Vi har udlejet 40 til 44 uger om året primært til private fester, så det kan vi ikke klage over. Desuden har borgerforeningen alle sine arrangementer her, siger Arne Ulriksen.

- Man kan sige, at hvis der ikke havde været et borger-

hus, så ville borgerforeningen falde fra hinanden, siger Glenn Kamp.

Således er der både julemarked, temafester fællespisning og selvfølgelig det årlige dilettantforestilling, som netop i disse uger optager scenen.

- Vi tror på, at der er en fremtid for borgerhuset. Vi kunne godt ønske, at flere af de unge tilflyttere vil bruge huset, for vi ved, at dem, der gør, får rigtig meget ud af det. Vi er jo som en stor familie, siger Arne Ulriksen.